

ikke fornøjet hermed; man vil ikke blive staaende herved, man vil videre. Jeg har netop i denne Tid set Bladartikler, hvor man finder, at en Begrænsning til kun at kunne stemme paa een af de i et bestemt Amt opstillede Kandidater er urimelig; man vil have Lov til at stemme, paa hvem man vil af alle i hele Landet opstillede Kandidater, eller ogsaa vil man have Lov til at nummerere Kandidaterne, saaledes at hvis den, man stemmer paa, ikke bliver valgt, skal Stemmen tælles til Fordel for en anden. Det er naturligvis mere Stemmerfrihed. Naar man har Lov til at stemme, paa hvem man vil i hele Landet, kan man sige, at det er Stemmerfrihed i Renkultur. Men hvorledes vil det mon virke i Praksis? Jeg tror, det vil ende i meget udviklede Beregninger, for ikke at sige ende i Kaos, hvis man gennemfører en saadan Valgordning.

Men, som sagt, det er efter mit Skøn et Gode at kunne stemme, paa hvilken Kandidat man vil af samtlige de i Amtet opstillede, det erkender jeg; men det er heller ikke udelukket, fordi dette Lovforslag gøres til Lov. Skønt det vist ikke direkte staar i Lovforslaget nogetsteds, at en Kandidat kan stille sig til Valg i flere Kredse, fremgaar det baade af § 28 og § 40, at en Kandidat meget vel kan lade sig opstille i flere Kredse i Amtet, ja, i alle Kredse i Amtet, om han vil. Han skal kun i hver Valgkreds have en eneste Vælger som Stiller, det er den eneste Betingelse, der stilles. Herved gives der jo en Kandidat Lejlighed til at modtage Stemmer, der kan komme ham til Nytte ved Suppleringsmandaternes Fordeling, hvis den vedkommende ikke opnaar Valg i nogen af de Valgkredse, hvori han lader sig opstille. Og der gives endvidere Vælgerne Mulighed for at komme til at stemme paa en anden af deres Partis Kandidater end den af Organisationen i Valgkredsen opstillede. Der bliver neppe saa let Adgang til at stemme, paa hvem man vil af samtlige i Amtet opstillede Kandidater, som der er nu, det er sandt nok, men der er dog skabt en Mulighed for at stemme paa en bestemt Kandidat, naar baade han og Vælgerne er enige derom.

For Resten er Venstrepartiet vist ikke det Parti, hvis Vælgere procentvis i størst Udstrækning har gjort Brug af Retten til at stemme „over Grænsen“, men jeg vil samtidig sige, at paa den anden Side er Venstrepartiet vist ogsaa det Parti, der har gjort mindst for at modvirke Følgerne af denne Stemmemaade. De tre

andre store Partier holder, saa vidt mig bekendt, paa, at netop denne Ret for Vælgerne til at stemme frit er et af Valglovens største og herligste Klenodier. Det kan ogsaa være, den er det, men i Virkeligheden neutraliserer man delvis Virkningen af hele denne Stemmerfrihed ved, at Organisationerne vedtager en saakaldt Partiliste, hvorved det bestemmes, i hvilken Rækkefølge Mandaterne skal tilfalde Kandidaterne. Afdøde Indenrigsminister Berg har her i Folketinget oplyst, at Anvendelsen af Partilister ved Valget i 1920 havde foraarsaget, at 13 Kandidater var blevet valgt, som ikke vilde være blevet valgt, hvis Partilister ikke var blevet bragt i Anvendelse. Jeg ved nok, at Afstemningerne i enkelte Tilfælde kan forrykke en saadan Partiliste — teoretisk set kan det ske, men om det i det hele taget er sket, ved jeg ikke; i alle Tilfælde er jeg sikker paa, at det er yderst sjældent, det sker.

Naar vi nu ved, at Socialdemokraterne ved Valget i 1920 havde Partiliste i samtlige 22 Kredse, nemlig i de 19 Amtskredse og de 3 københavnsk-frederiksbergske Storkredse, at det radikale Parti havde Partiliste i 12 Kredse af de 22 og det konservative Folkeparti i 8 af de 22, medens Venstre kun havde Partiliste i 3 Kredse, synes jeg, der er al Grund til at undre sig over, om man vedblivende fra disse Partiers Side stærkt vil fremholde Fordelene ved denne Stemmerfrihed samtidig med, at man i alt væsentligt ophæver Virkningen deraf ved at anvende Partiliste. Jeg ved godt, at Partilisterne har været anvendt i langt ringere Udstrækning ved September-Valget; da var der ikke Partilister i saa mange Amter, som der var før. I det hele ser det ud til, at Anvendelsen af Partilister vil tage af, efter at det er blevet gjort frit. Ved April-Valget i 1920 var der saaledes Partilister i alle Kredse, i alt Fald paa enkelte Undtagelser nær, ved Juli-Valget var der 44, men ved September-Valget kun 36, og da var det kun Socialdemokratiet, der havde Partiliste i det overvejende Antal Kredse.

Jeg forstaar, at der fra Vælgernes Side kan være Ønske om at beholde denne Ret til frit Valg ligesom hidtil, og derfor paaskønner jeg ogsaa den Mulighed, der i Lovforslaget er givet for at imødekomme dette Ønske. Og jeg vil tilføje, at skulde der under den kommende Udvalgsbehandling vise sig Lejlighed til yderligere at imødekomme dette Ønske, hvad jeg i og